

HİZMETKÂR LİDERLİĞİN ÖRGÜTSEL VATANDAŞLIK DAVRANIŞI ÜZERİNE ETKİSİ

Dr. Ali GÖRGÜN

© Copyright 2024

Bu kitabın, basım, yayın ve satış hakları Akademisyen Kitabevi A.Ş.'ne aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kağıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.

*Bu Kitap, Prof. Dr. Azmi YALÇIN'ın danışmanlığında yürütülen Ali GÖRGÜN'e ait "Hizmetkâr Liderliğin Örgütsel Vatandaşlık Davranışı Üzerine Etkisinde Lidere Güvenin Aracı Rolü: Çukurova Bölgesi Büyükşehir Belediyeleri Üzerine Bir Uygulama" adlı doktora tezinden üretilmiştir.

ISBN

978-625-375-003-9

Yayın Koordinatörü

Yasin DİLMEN

Kitap Adı

Hizmetkâr Liderliğin Örgütsel Vatandaşlık Davranışı Üzerine Etkisi

Sayfa ve Kapak Tasarımı

Akademisyen Dizgi Ünitesi

Yayıncı Sertifika No

47518

Editör

Azmi YALÇIN

ORCID iD: 0000-0002-9323-3350

Baskı ve Cilt

Vadi Matbaacılık

Yazar

Ali GÖRGÜN

ORCID iD: 0009-0007-2888-9090

Bisac Code

BUS000000

DOI

10.37609/akya.3235

Kütüphane Kimlik Kartı

Görgün, Ali.

Hizmetkâr Liderliğin Örgütsel Vatandaşlık Davranışı Üzerine Etkisi / Ali Görgün;
ed. Azmi Yalçın.

Ankara : Akademisyen Yayınevi Kitabevi, 2024.

201 s. : tablo, şekil. ; 160x235 mm.

Kaynakça var.

ISBN 9786253750039

GENEL DAĞITIM

Akademisyen Kitabevi A.Ş.

Halk Sokak 5 / A

Yenişehir / Ankara

Tel: 0312 431 16 33

siparis@akademisyen.com

www.akademisyen.com

Annem, babam ve kızım Asya'ya ithaf olunur...

ÖN SÖZ

Tez konumun hazırlanma aşamasında yardımlarını esirgemeyen, her konuda bilgi, tecrübe ve dostça yaklaşımı ile yardımcı olan, yaşamıma olumlu yönde çok önemli katkılar sağlayan tez danışmanım Sayın Prof. Dr. Azmi YALÇIN'a teşekkürlerimi sunuyorum.

Bu çalışmanın aşamalarında , katkı ve önerileriyle destek sağlayan, motive edici görüş ve yönlendirmeleriyle destek veren değerli hocam Sayın Prof. Dr. Kemal Can KILIÇ'a çok teşekkür ederim.

Yapıcı eleştirileri ve önerileriyle katkı sağlayan değerli jüri üyeleri Sayın Prof. Dr. Ebru ÖZGÜR GÜLER'e, Sayın Prof. Dr. Fatma Nur İPLİK'e ve Sayın Dr. Öğretim Üyesi Konuralp SEZGİLİ'ye teşekkürlerimi sunuyorum.

Doktora eğitimim döneminde tanıdığım, tecrübelerinden faydalandığım her daim desteklerinden dolayı mutluluk duyduğum Sayın Dr. Nuri Barış ERYILMAZ'a teşekkür ederim.

Hayatım boyunca her zaman yanımda olan ve her türlü fedakarlığı gösteren sevgili annem Ayşe GÖRGÜN ve babam Adnan GÖRGÜN'e teşekkür ederim.

Yaşamımın her alanında olduğu gibi doktora eğitimim ve tez çalışmalarım döneminde de beni gönülden destekleyen, tüm fedakarlıkları yapan, yardımlarıyla hep yanımda olan kardeşlerim Enise ve Tuğçe'ye, canım kızım enerji ve mutluluk kaynağım Asya'ya, eşim Kübra'ya hayatımda oldukları için sonsuz teşekkür eder, şükranlarımı sunarım.

Değerli zamanlarını ayırıp bilime katkı sağlamak adına araştırmaya katılan tüm katılımcılara teşekkür ederim.

KISALTMALAR LİSTESİ

HL	: Hizmetkâr liderlik
ÖVD	: Örgütsel vatandaşlık davranışı
ÖVDÖ	: Örgüte yönelik örgütsel vatandaşlık davranışı
ÖVDK	: Kişiler için örgütsel vatandaşlık davranışı

İÇİNDEKİLER

BÖLÜM 1

GİRİŞ

1.1. Problem	4
1.2. Çalışmanın Amacı	4
1.3. Çalışmanın Önemi	5
1.4. Sınırlılıklar	6
1.5. Tanımlar	6

BÖLÜM 2

KAVRAMSAL BİLGİLER

2.1. Hizmetkâr Liderlik.....	7
2.1.1. Hizmetkâr Liderlik Kavramı.....	7
2.1.2. Hizmetkâr Liderliğin Özellikleri.....	14
2.1.3. Hizmetkâr Liderlik Modelleri.....	16
2.1.3.1. Farling vd.'nin Hizmetkâr Liderlik Modeli.....	16
2.1.3.2. Page ve Wong'un Hizmetkâr Liderlik Modeli	18
2.1.3.3. Russel ve Stone'un Hizmetkâr Liderlik Modeli	19
2.1.3.4. Patterson'ın Hizmetkâr Liderlik Modeli.....	21
2.1.3.5. Winston'un Hizmetkâr Liderlik Modeli	25
2.1.3.6. Cerff ve Winston'un Hizmetkâr Liderlik Modeli	27
2.1.3.7. Waddell' in Hizmetkâr Liderlik Modeli.....	28
2.1.3.8. Van Dierendonck'un Hizmetkâr Liderlik Modeli.....	28
2.1.4. Hizmetkâr Liderliğin Avantajları ve Dezavantajları	31
2.1.5. Hizmetkâr Liderlik Alanında Yapılmış Bazı Çalışmalar	33
2.2. Örgütsel Vatandaşlık Davranışının Tanımı.....	34
2.2.1. Örgütsel Vatandaşlık Davranışının Tarihsel Gelişimi.....	37
2.2.2. Örgütsel Vatandaşlık Davranışının Önemi	37
2.2.3 Örgütsel Vatandaşlık Davranışıyla İlgili Davranışlar	38
2.2.3.1. Örgütsel Spontanlık (Kendiliğindenlik).....	38

2.2.3.2. Rol Davranışları	39
2.2.3.2.1. Biçimsel Rol Davranışları (In-Role Behavior)	39
2.2.3.2.2. Fazladan Rol Davranışı (Ekstra-Role Behavior)	39
2.2.3.3. Prososyal Örgütsel Davranış (Sosyal Temelli Örgütsel Davranış)	40
2.2.3.4. Psikolojik Sözleşmeler	42
2.2.4. Örgütsel Vatandaşlık Davranışının Kuramsal Gelişimi	42
2.2.4.1. Chester Barnard'ın Çalışmaları	42
2.2.4.2. Gouldner'in Çalışmaları	43
2.2.4.3. Roethlisberger ve Dickson'ın Çalışmaları	44
2.2.4.4. Katz ve Khan'ın Çalışmaları	44
2.2.4.5. Blau'nun Çalışmaları	45
2.2.4.6. Organ'ın Çalışmaları	46
2.2.5. Örgütsel Vatandaşlık Davranışı İle İlgili Teoriler	46
2.2.5.1. Sosyal Mübadele Teorisi	46
2.2.5.2. Eşitlik Teorisi	47
2.2.5.3. Vekalet Teorisi	47
2.2.5.4. Lider – Üye Değişimi Teorisi	48
2.2.5.5. Karşılıklılık Norm Teorisi	49
2.2.6. Örgütsel Vatandaşlık Davranışı Türleri	49
2.2.6.1. Hedeflerine Göre Örgütsel Vatandaşlık Davranışları	49
2.2.6.1.1. Örgüt Hedefli Davranışlar	50
2.2.6.1.2. Çalışan Hedefli Davranışlar	50
2.2.6.2. Davranış Tarzına Göre Örgütsel Vatandaşlık Davranışları	50
2.2.6.2.1. Olumlu Aktif Davranışlar	50
2.2.6.2.2. Olumlu Sakınma Davranışları	51
2.2.7. Diğer Örgütsel Vatandaşlık Davranışı Türleri	51
2.2.7.1. Sahte Vatandaşlık Davranışları	51
2.2.7.2. Karşı Vatandaşlık Davranışları	51
2.2.7.3. Olumsuz Yardımlaşma Davranışları	52
2.2.8. Örgütsel Vatandaşlık Davranışı Boyutları	52
2.2.8.1. Organ'ın Örgütsel Vatandaşlık Davranışı Boyutları	53
2.2.8.1.1. Diğergamcılık (Özgecilik)	53
2.2.8.1.2. Vicdanlılık	54

2.2.8.1.3. Nezaket	54
2.2.8.1.4. Centilmenlik	55
2.2.8.1.5. Sivil Erdem	55
2.2.8.2. Örgütsel Vatandaşlık Davranışı Boyutları ile İlgili Yapılan Diğer Çalışmalar	56
2.2.9. Örgütsel Vatandaşlık Davranışlarına Etki Eden Faktörler	57
2.2.9.1. Bireyin Ruhsal Durumu	59
2.2.9.2. Kişisel Özellikler	59
2.2.9.3. Örgütsel Bağlılık	59
2.2.9.4. Örgüt Kültürü	60
2.2.9.5. İş Tatmini	60
2.2.9.6. Liderin Özellikleri	60
2.2.9.7. Örgütsel Vizyon	61
2.2.9.8. Örgütsel Adalet	61
2.2.9.9. İşin Özellikleri	61
2.2.9.10. Birey Örgüt Bütünleşmesi	62
2.2.10. Örgütsel Vatandaşlık Davranışının Örgüt Açısından Olumlu ve Olumsuz Etkileri	62
2.3. Liderlik Kavramı	65
2.3.1. Liderlik Tarzları	68
2.3.1.1. Dönüşümcü Liderlik	68
2.3.1.2. Etik Liderlik	69
2.3.1.3. Etkileşimci-İşlemsel (Transactional) Liderlik	70
2.3.1.4. Vizyoner Liderlik	70
2.3.1.5. Karizmatik Liderlik	71
2.3.1.6. Tam Serbesti Tanıyan Liderlik	71
2.3.1.7. Demokratik Liderlik	71
2.3.1.8. Otokratik Liderlik Tarzı	72
2.4. Lidere Güven Kavramı	72
2.4.1. Lidere Güvenin Boyutları	74
2.4.1.1. Yetenek	74
2.4.1.2. Dürüstlük	75
2.4.1.3. Açıklık	75
2.4.1.4. İlgı ve Yardımseverlik	75

2.5. Lidere Güven ve Hizmetkâr Liderlik ile İlgili Çalışmalar	76
2.6. Liderlik Tarzları, Örgütsel Vatandaşlık ve Lidere Güven İlişkisi.....	77

BÖLÜM 3

YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Kapsamı ve Yöntemi	81
3.2. Araştırmanın Modeli ve Hipotezler.....	81
3.3. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi.....	84
3.4. Veri Toplama Yöntemi ve Araçları	84
3.4.1. Hizmetkâr Liderlik Ölçeği	84
3.4.2. Örgütsel Vatandaşlık Davranışı Ölçeği.....	85
3.4.3. Lidere Güven Ölçeği	85
3.5. Verilerin Analizi.....	85

BÖLÜM 4

BULGULAR

4.1. Demografik Özellikler ile İlgili Bulgular	89
4.2. Geçerlilik ve Güvenilirlik Analizleri	91
4.2.1. Hizmetkâr Liderlik Geçerlilik ve Güvenilirlik Analizi	91
4.2.2. Örgütsel Vatandaşlık Davranışı Geçerlilik ve Güvenilirlik Analizi	96
4.2.3. Lidere Güven Ölçeği Geçerlilik ve Güvenilirlik Analizi	100
4.3. Çalışanların Örgütsel Vatandaşlık Davranışı ve Alt Boyutları, Hizmetkâr Liderlik ve Lidere Güven Düzeylerinin İncelenmesi	104
4.4. Demografik Faktörler ile Değişkenler Arasındaki Farklılıkların İncelenmesi	105
4.4.1. Çalışanların Örgütsel Vatandaşlık Davranışları ve Alt Boyutları, Hizmetkâr Liderlik ve Lidere Güvenleri Cinsiyetlerine Göre İncelenmesi.....	105
4.4.2. Çalışanların Örgütsel Vatandaşlık Davranışları ve Alt Boyutları, Hizmetkâr Liderlik ve Lidere Güvenleri Yaşlarına Göre İncelenmesi	107
4.4.3. Çalışanların Örgütsel Vatandaşlık Davranışları Alt Boyutları, Hizmetkâr Liderlik ve Lidere Güvenleri Medeni Durumlarına Göre İncelenmesi	111
4.4.4. Çalışanların Örgütsel Vatandaşlık Davranışları Alt Boyutları, Hizmetkâr Liderlik ve Lidere Güvenleri Eğitim Durumlarına Göre İncelenmesi.....	112
4.4.5. Çalışanların Örgütsel Vatandaşlık Davranışları Alt Boyutları, Hizmetkâr Liderlik ve Lidere Güvenleri Çalışma Sürelerine Göre İncelenmesi	116

4.4.6. Çalışanların Örgütsel Vatandaşlık Davranışları ve Alt Boyutları, Hizmetkâr Liderlik ve Lidere Güvenleri Mesleklerine Göre İncelenmesi.....	119
4.4.7. Çalışanların Örgütsel Vatandaşlık Davranışları ve Alt Boyutları, Hizmetkâr Liderlik ve Lidere Güvenleri Statülerine Göre İncelenmesi,.....	123
4.4.8. Çalışanların Örgütsel Vatandaşlık Davranışları ve Alt Boyutları, Hizmetkâr Liderlik ve Lidere Güvenleri İstihdam Şekillerine Göre İncelenmesi.....	125
4.5. Korelasyon Analizi.....	126
4.6. Araştırmanın Hipotezlerinin Test Edilmesi.....	129
4.6.1. Hizmetkâr Liderliğin Örgütsel Vatandaşlık Davranışı Üzerinde Etkisine Yönelik Hipotez Testleri.....	129
4.6.2. Hizmetkâr Liderliğin Lidere Güven Üzerinde Etkisine Yönelik Hipotez Testleri.....	130
4.6.3. Lidere Güvenin Örgütsel Vatandaşlık Davranışı Üzerinde Etkisine Yönelik Hipotez Testleri.....	131
4.6.4. Hizmetkâr Liderliğin Örgütsel Vatandaşlık Davranışı Üzerindeki Etkisinde Lidere Güvenin Aracı Değişken Rolüne Yönelik Hipotez Testleri.....	131
4.7. Araştırmanın Alt Hipotezlerinin Test Edilmesi.....	135
4.7.1. Hizmetkâr Liderliğin Diğergamlık Üzerindeki Etkisi.....	135
4.7.2. Hizmetkâr Liderliğin Lidere Güven Üzerindeki Etkisi.....	136
4.7.3. Lidere Güvenin Diğergamlık Üzerindeki Etkisi.....	136
4.7.4. Lidere Güven Hizmetkâr Liderliğin Diğergamlık Üzerindeki Aracılık Etkisi.....	137
4.7.5. Hizmetkâr Liderliğin Vicdanlılık Üzerindeki Etkisi.....	140
4.7.6. Hizmetkâr Liderliğin Lidere Güven Üzerindeki Etkisi.....	141
4.7.7. Lidere Güvenin Vicdanlılık Üzerindeki Etkisi.....	141
4.7.8. Lidere Güven Hizmetkâr Liderliğin Vicdanlılık Üzerindeki Aracılık Etkisi.....	142
4.7.9. Hizmetkâr Liderliğin Centilmenlik Üzerindeki Etkisi.....	145
4.7.10. Hizmetkâr Liderliğin Lidere Güven Üzerindeki Etkisi.....	146
4.7.11. Lidere Güvenin Centilmenlik Üzerindeki Etkisi.....	146
4.7.12. Lidere Güven Hizmetkâr Liderliğin Centilmenlik Üzerindeki Aracılık Etkisi.....	147
4.7.13. Hizmetkâr Liderliğin Nezaket Üzerindeki Etkisi.....	151
4.7.14. Hizmetkâr Liderliğin Lidere Güven Üzerindeki Etkisi.....	151
4.7.15. Lidere Güvenin Nezaket Üzerindeki Etkisi.....	152
4.7.16. Lidere Güven Hizmetkâr Liderliğin Nezaket Üzerindeki Aracılık Etkisi.....	152
4.7.17. Hizmetkâr Liderliğin Sivil Erdem Üzerindeki Etkisi.....	156
4.7.18. Hizmetkâr Liderliğin Lidere Güven Üzerindeki Etkisi.....	156

4.7.19. Lidere Güvenin Sivil Erdem Üzerindeki Etkisi	157
4.7.20. Lidere Güven Hizmetkâr Liderliğin Sivil Erdem Üzerindeki Aracılık Etkisi.....	158
4.8. Araştırmanın Hipotez Testi ve Alt Hipotez Testi Sonuçları	161

BÖLÜM 5

SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Araştırma Sonuçları	165
5.1.1. Hizmetkâr Liderlik ile Örgütsel Vatandaşlık Davranışı Arasındaki İlişkiye Yönelik Sonuçlar	165
5.1.2. Hizmetkâr Liderlik ile Lidere Güven Arasındaki İlişkiye Yönelik Sonuçlar	167
5.1.3. Hizmetkâr Liderliğin Örgütsel Vatandaşlık Davranışına Etkisinde Lidere Güvenin Aracı Değişken Rolüne Yönelik Sonuçlar.....	168
5.2. Öneriler	168
5.2.1. Uygulamaya Yönelik Öneriler	168
5.2.2. Gelecek Çalışmalara Yönelik Öneriler.....	169

KAYNAKÇA.....	171
----------------------	------------

KAYNAKÇA

- Acar A. Z., (2006). "Örgütsel Yurttaşlık Davranışı: Kavramsal Gelişimi ile Kişisel ve Örgütsel Etkileri". *Doğuş Üniversitesi Dergisi*. 7 (1) (2006). ss. 1-14.
- Adams, J. S. (1963). Toward an Understanding of Inequity. *Journal of Abnormal and Social Psychology*, 67, 422-436.
- Akdöl, B. (2015). *Hizmetkâr Liderlik*. İstanbul: Derin Yayınları.
- Aksu, A. (2009). İlköğretim Okullarında Vizyoner Liderlik. *E-Journal of New World Sciences Academy*, 4(2), 476-485.
- Akyüz, B., & Eren, M. Ş. (2013). Hizmetkâr liderlik davranışlarının eğitim sektörü üzerindeki etkisine yönelik teorik bir çalışma. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*. 8(2): 191-205.
- Al-Aamiri, A. S., (2003), Determinants and Consequences of Organizational Citizenship Behaviors in Organizations, *King Abdul-Aziz University Journal*, 17(2); 67-83.
- Allison, B. J., Voss, R. S. ve Dryer, S. (2001) "Student Classroom and Career Success: The Role of Organizational Citizenship Behavior", *Journal of Education for Business*, 76(5); 282-288.
- Altunışık, R., Coşkun, R., Bayraktaroğlu, S., Yıldırım, E. (2005). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri: SPSS uygulamalı* (4. Baskı). Sakarya: Sakarya Kitabevi.
- Arı, G. S. ve N. G. Tosunoğlu (2011). Geleceğin Yöneticileri Astlarına Güvende Hangi Özelliklere Öncelik Veriyor?. *Yönetim ve Ekonomi Dergisi*. 18(2); 85-103.
- Arıkboğa, Ş. (2007). *Yönetim ve organizasyon*. İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi İktisat Lisans Programı Ders Kitabı. <http://auzefkitap.istanbul.edu.tr/kita/kok/yonetimveorgau242.pdf>, Erişim tarihi: 10.10.2022.
- Aslan, Ş. ve M. Özata (2009). Lider-Üye Etkileşiminin (LMX) Yöneticiye Duyulan Güven Düzeyine Etkisi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*. 11(17); 95-116.
- Aslan, Ş. (2009). Karizmatik Liderlik ve Örgütsel Vatandaşlık Davranışı İlişkisi: "Kurumda Çalışma Yılı" ve "Ücret" Değişkenlerinin Rolü. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 6 (1), 256-275.
- Aslan, Ş. (2019). *Geçmişten Günümüze Liderlik Kuramları*, 2. Baskı, Eğitim Yayınevi, Konya.
- Aslan, Ş. ve Özata, M. (2011). Sağlık Çalışanlarında Hizmetkâr Liderlik: Dennis-Winston ve Dennis-Bocerna Hizmetkâr Liderlik Ölçeklerinin Geçerlik ve Güvenirlik Araştırması . *Yönetim ve Ekonomi Dergisi* , 18 (1) , 139-154
- Asunakutlu, T. (2006). Çalışanlar İle Yöneticiler Arasında Güven Duyusunun Araştırılması: Turizm Sektöründe Bir Uygulama". *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 8(4), 16-33.
- Atalay, İ. (2005). Örgütsel Vatandaşlık Ve Örgütsel Adalet. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyonkarahisar.
- Atalay, C. G., (2010). *Personel Güçlendirme ve Örgütsel Vatandaşlık Davranışı Bağlamında İnsan Kaynakları Yönetimi*, Ankara: Detay Yayıncılık.

- Avarsin, M. S., Nasab, H. D, ve Vafaju, M. (2012). Investigating the relationship between emotional intelligence and transformational leadership style of heads of departments in 13 th district in Shiraz Azad University. *Journal of Educational Science*, 5, 18-43
- Aydoğan, İ. (2013). Örgütsel vatandaşlık davranışı. H. B. Memduhoğulları ve K. Yılmaz (Ed.), *Yönetimde yeni yaklaşımlar* (ss.291-316), Pegem: Ankara.
- Ayhan, Ö., Gürbüz, S. (2013). "Algılanan Örgütsel Politikanın Örgütsel Vatandaşlık Davranışı İle İlişkisinde Adaletin Rolü", 1. *Örgütsel Davranış Kongresi*, 15-16 Kasım, Sakarya, 121- 130.
- Ayhan, Ö., ve Şahin, F. (2017). İç grup her zaman iyi asker midir? Dönüşümcü liderlik örgütse vatandaşlık davranışı ilişkisinde lider üye etkileşiminin rolü. *İş ve İnsan Dergisi*, 4(1), 61-71.
- Bakan, İ. ve Doğan, İ.F. (2012). Hizmetkâr Liderlik. *KSÜ İİBF Dergisi*, 2(2):1-12
- Bakan, İ., Büyükebeşe, İ., Erşahan, B., ve Kefe, İ., (2013). Kadın Çalışanların Yöneticilere İlişkin Algıları: Bir Alan Çalışması. *Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*. 3(2), ss.71-84
- Balay, R. (2000). *Yönetici ve öğretmenlerde örgütsel bağlılık*, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım
- Barbuto, J. E. ve Wheeler, D. W. (2006), "Scale Development and Construct Clarification of Servant Leadership", *Group & Organization Management*, 31(3), 300-326.
- Barbuto, J. E., Brown, L. L., Wilhite, M. S. (2001). Testing the Underlying Motives of Organizational Citizenship Behaviors: A Field Study of Agricultural Co-Op Workers, *28th Annual National Agricultural Education Conference*, 12 , 539-553.
- Barr, S., H. Pawar, B.,S. (1995). Organizational Citizenship Behavior: Domain Specification For Three Middle Range Theories, *Academy of Management Proceedings*, 302-306.
- Barutçugil, İ. (2014). *Liderlik*. İstanbul: Kariyer Yayıncılık.
- Bass, B. M. (1976). A systems survey research feedback for management and organizational development. *The Journal of Applied Behavioral Science*, 12(2), 215-229.
- Bass, B.M. (1985). Leadership: good, better, best. *Organizational Dynamics*, 13(3), 26-40.
- Bass, B.M. (1990), *Bass and Stogdill's Handbook of Leadership: Theory, Research, & Managerial Applications*, 3rd ed., The Free Press, New York, NY.
- Bass, M. B., (2000), The Future of Leadership in Learning Organizations, *Journal of Leadership & Organization Studies*, 7 (3), 18-40.
- Başaran, İ. E. (2000). *Örgütsel Davranış: İnsanın Üretim Gücü*. Ankara: UmutYayıncılık.
- Bateman, T. S., & Organ, D. W. (1983). Job satisfaction and the good soldier: The relationship between affect and employee citizenship. *Academy of Management Journal*, 26, 587-595.
- Bauer, T., ve Green, S. (1996). Development of leader-member exchange: A longitudinal test. *Academy of Management Journal*, 39(6), 1538-1567.
- Bayın, A., (2022). Örgütsel Vatandaşlık Davranışının Sağlık Çalışanları Üzerindeki Etkilerine Yönelik Bir Araştırma. İstanbul Esenyurt Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı Hastane ve Sağlık Kurumları Yönetimi Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi. İstanbul
- Baytok, A. (2006). Hizmet İşletmelerinde Örgüt Kültürünün Oluşturulmasında Liderin Rolü. Basılmamış Doktora Tezi, Afyonkarahisar: Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Baytok, A. ve Ergen, F. D., (2013). Hizmetkâr Liderliğin Örgütsel Vatandaşlık Davranışına Etkisi: İstanbul ve Afyonkarahisar'daki Beş Yıldızlı Otel İşletmelerinde Bir Araştırma. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 5(4), 105-132.
- Beğenirbaş, M., Meydan, C. H. (2013). "Duygusal Emeğin Örgütsel Vatandaşlık Davranışına Etkileri: Kamu Sektöründe Bir Araştırma", 21. *Ulusal Yönetim ve Organizasyon Kongresi*, 30 Mayıs-1 Haziran, Kütahya, 411-417.
- Bektaş, Ç. (2016). *İş Ahlakı ve Sosyal Sorumluluk*. İstanbul: Beta Yayıncılık.
- Bennett, J. (2001), "Trainers as leaders of learning", *Training & Development*, 55(3); 43-7.
- Bennis, W. ve Nanus, B., (2003). *Leaders: The strategies for taking charge*, Harper Collins Publishers, 2nd Ed., New York.
- Bennis, W. (2002), "*Become a tomorrow leader*", in Spears, L. (Ed.), *Focus on Leadership: Servant-Leadership for the Twenty-First Century*, Wiley, New York, NY, pp. 101-9.
- Bernard, C., L. (1968). *The Functions of The Executive*, Harward University Press.
- Bingöl D., Naktiyok, A., İşcan, Ö. F., (2003). "Dönüştürücü Liderliğin Örgütsel Vatandaşlık Davranışı Üzerine Etkisi", 11. *Ulusal Yönetim Organizasyon Kongresi*, 22-24 Mayıs, Afyon
- Bitmiş, M. G., Sökmen, A. ve Turgut, H. (2014). Örgütsel Vatandaşlık Davranışı Ölçeği: Geçerliliği ve Güvenilirliğinin Yeniden Değerlendirilmesi. *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 16 (2), 1-15.
- Blanchard, K. (2000), "Leadership by the book", *Executive Excellence*, 17(3); 4-5.
- Blau, P. M. (1964). *Exchange and power in social life*. New York: Wiley.
- Block, P. (1993), *Stewardship: Choosing Service over Self-Interest*, Berrett-Koehler, San Francisco, CA.
- Bolat, O. İ., Bolat, T. (2008). Otel İşletmelerinde Örgütsel Bağlılık ve Örgütsel Vatandaşlık Davranışı İlişkisi. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(19),75-94.
- Bolat, Oya İnci, Bolat, Tamer ve Seymen, Oya Aytemiz. (2009). Güçlendirici Lider Davranışları Ve Örgütsel Vatandaşlık Davranışı Arasındaki İlişkinin Sosyal Mübadele Kuramından Hareketle İncelenmesi. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12(21), 215-239.
- Bolat, T. & Seymen, O. A. (2003). Örgütlerde İş Etiğinin Yerleştirilmesinde "Dönüşümcü Liderlik Tarzı"nın Etkileri Üzerine Bir Değerlendirme. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(9), 59-85.
- Bolat, T. (2008). *Dönüşümcü Liderlik, Personel Güçlendirme ve Örgütsel Vatandaşlık Davranışı İlişkisi* (1. Baskı). Ankara: Detay Yayıncılık.
- Bolino, M. C., Turnley, W. H., & Bloodgood, J. M. (2002). Citizenship behavior and the creation of social capital in organizations. *The Academy of Management Review*, 27(4), 505–522. <https://doi.org/10.2307/4134400>
- Borman, W. C. ve Motowidlo, S. J. (1997) "Task Performance and Contextual Performance: The Meaning for Personnel Selection Research", *Human Performance*, 10(2); 99-109.
- Börü, D. (2001), "Örgütlerde Güven Ortamının Yaratılmasında İlk Adım: Güvenilir İnsanlar Kim?", 9. *Ulusal Yönetim ve Organizasyon Kongresi Bildiriler*,
- Brief, A. P. & Motowidlo, S.J. (1986). Prosocial organizational behavior. *Academy of Management Review*, 11(4), 710-725.
- Brophy, J. R. (2010), "*Leadership Essentials*", Jones and Bartlett Publishers.
- Brower, H., Schoorman, F. ve Tan, H. H., (2000). "A Model of Relational Leadership: The Integration of Trust and Leader–Member Exchange", *The Leadership Quarterly*, 11(2), p.227-250.

- Brown, M. E., Treviño, L. K., & Harrison, D. A. (2005). Ethical Leadership: A Social Learning Perspective for Construct Development and Testing. *Organizational Behavior and Human Decision Processes*, 97(2), 117-134.
- Brown, T. A. (2006). *Confirmatory Factor Analysis for Applied Research*. (First Edition). NY: Guilford Publications, Inc.
- Buchan, I. (2002), "The discipline and ritual of forecasting: Greenleaf's vision", *Foresight*, 4(2); 4-6.
- Buchen, I.H.. (1998). Servant Leadership: A Model For Future Faculty and Future Institutions. *Journal of Leadership Studies*, 5(1): 125-134.
- Butler Jr, J. K., & Cantrell, R. S. (1984). A behavioral decision theory approach to modeling dyadic trust in superiors and subordinates. *Psychological reports*, 55(1), 19-28.
- Caldwell, C., Bischoff, S. J. ve Karri, R. (2002). "The Four Umpires: A Paradigm for Ethical Leadership", *Journal of Business Ethics*, 36(1-2), 153-163.
- Can, H., Aşan, Ö., Aydın, E.M., (2006), *Örgütsel Davranış*, Arıkan Basım Yayın Dağıtım LTD. ŞTİ, Türkiye
- Carder, J. C. (2012) The relationship between servant leadership and affective organizational commitment. Unpublished Ph.D Thesis. Indiana Wesleyan University. UMI Number 3602281
- Cerff, K. ve Winston, E., B. (2006). The Inclusion of Hope in the Servant Leadership Model, An Extension of Patterson and Winston's Models. Servant Leadership Research Roundtable, August. School of Leadership Studies, Regent University.
- Cerit, Y., (2009), "The Effects of Servant Leadership Behaviours of School Principals on Teachers' Job Satisfaction", *Educational Management Administration Leadership*, 37:600
- Ceviz, M. (2021). Hizmetkâr Liderlik ve Yöneticiye Güven Arasındaki İlişkinin Araştırılması. Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı Yönetim ve Organizasyon Dalı Yüksek Lisans Tezi. Denizli
- Chahal, H., Mehta, S., (2010). Antecedents and Consequences of Organisational Citizenship Behaviour (ocb): A Conceptual Framework In Reference To Health Care Sector. *Journal of Services Research*, 10(2), 25-44.
- Choi, J. (2006). A motivational theory of charismatic leadership: Envisioning, empathy, and empowerment. *Journal of Leadership & Organizational Studies*,13(1), 24-43.
- Ciulla, J. (1998), *Ethics: The Heart of Leadership*, Praeger, Westport, CT.
- Colquitt, J. A., Scott, B. A. ve LePine, J. A. (2007). Trust, Trustworthiness, and Trust Propensity: A Meta-Analytic Test of Their Unique Relationships With Risk Taking and Job Performance. *Journal of Applied Psychology*, 92(4), 909-927.
- Comrey, A. L., & Lee, H. B. (1992). *A first course in factor analysis* (2nd ed.). Hillsdale, NJ: Erlbaum.
- Conger, J.A. (1992), *Learning to Lead: The Art of Transforming Managers into Leaders*, Jossey-Bass, San Francisco, CA.
- Cook, J., ve Wall, T., (1980). New Work Attitude Measures of Trust, Organizational Commitment and Personal Need Non-Fulfilment. *Journal of Occupational Psychology*, (53), 39-52.
- Cooper, D. J. (2003). *Leadership for Follower Commitment*. Butterworth-Heinemann, An imprint of Elsevier Science, Linacre House, Jordan Hill, Oxford Wheeler Road, Burlington.

- Covey, S. (2002), “*Servant-leadership and community leadership in the twenty-first century*”, in Spears, L. (Ed.), *Focus on Leadership: Servant Leadership for the 21st Century*, Wiley, New York, NY, pp. 27-34.
- Crom, M. (1998), “The leader as servant”, *Training*, 35(7), pp. 6-10.
- Çekmecelioğlu, H., ve Ülker, F. (2014). Lider-üye etkileşimi ve çalışan tutumları üzerindeki etkisi: Eğitim sektöründe bir araştırma. *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 28, 35-58.
- Çelik M., (2007). “Örgüt Kültürü ve Örgütsel Vatandaşlık Davranışı Uygulama”. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, Erzurum.
- Çelik, M. ve Çıra, A. (2013). “Örgütsel Vatandaşlık Davranışının İş Performansı ve İşten Ayrılma Niyeti Üzerine Etkisinde Aşırı İş Yükünün Aracılık Rolü”, *Ege Akademik Bakış*, 13(1), 11- 22.
- Çelik, C. ve Sünbül, Ö. (2008). Liderlik Algılamalarında Eğitim ve Cinsiyet Faktörü:Mersin İlinde Bir Alan Araştırması. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 13(3), 49-66.
- Çetin M., Özdemir, N. (2020). *VUCA Dünyası Sarmalında Çevik Liderlik Paradigması ve Bağlılık*. 1. Basım Nobel Yayınevi. Ankara. s. 200
- Çetin, M., Yeşilbağ, Y., ve Akdağ B.,(2003) “Öğretmenlerin Örgütsel Vatandaşlık Davranışı”. *M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*. 17; 39–54.
- Çetinkaya, M., Çimenci, S., (2014). Örgütsel Adalet Algısının Örgütsel Vatandaşlık Davranışı Üzerindeki Etkisi ve Örgütsel Özdeşleşmenin Aracılık Rolü: *Yapısal Eşitlik Modeli Çalışması*. *Yönetim Bilimleri Dergisi*. 12(23), 237-278.
- Çınar-Altıntaş, F. (2001). Organizasyonel davranış alanında yeni bir yaklaşım: Organizasyonel yurttaşlık davranışı. *İş, Güç Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi*, 3(1).
- Daft, R.L. (2007), *Management*, California, South-Western College Pub.
- Dal, L. ve Çorbacioğlu, S. (2014). “Hizmetkâr Liderlik Davranışları ve Lider-Üye Etkileşimi İlişkisi: Bir Devlet Üniversitesi Üzerine Araştırma”, *Süleyman Demirel Üniversitesi İİBF Dergisi*, 19 (4), 287-310.
- Dani, S. S., Burns N. D., Backhouse C. J. ve Kochhar A. K. (2006). The implications of Organizational Culture and Trust in The Working of Virtual Teams. *J. Engineering Manufacture, Proc. IMechE Vol. 220 Part B*.
- Deckop, J., Mangel, R., ve Cirka, C. (1999). Getting more than you pay for: Organizational citizenship behavior and pay-for-performance plans. *Academy of Management Journal*, 42(4), 420-428.
- Demiray Özden, A., & Yalçıntaş, M. (2019). Hizmetkâr Liderlik, Örgütsel Vatandaşlık Davranışı Ve Mentorluk İlişkisi: Bankacılık Sektörü Üzerinde Bir Araştırma. *Eurasian Academy of Sciences Eurasian Econometrics, Statistics & Empirical Economics Journal*, 12, 10-24.
- Demirel Y., ve Özçınar M. F., (2009) “Örgütsel Vatandaşlık Davranışının İş Tatmini Üzerine Etkisi: Farklı Sektörlere Yönelik Bir Araştırma”. *İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*. 23(1); 129-145.
- Demiröz, S., Kavak, Y., (2019). Öğretmenlerin Örgütsel Vatandaşlık Davranışı ve Öğrenci Başarıları Üzerine Bir Çalışma. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi (H. U. Journal of Education)* 34(2): 505-523

- Dennis, R. S., & Bocarnea, M. (2005). Development of the servant leadership assessment instrument. *Leadership & organization development journal. Leadership & Organization Development Journal* 26(8); 600-615
- Dimitriades, Zoe. (2007). The influence of service climate and job involvement on customer-oriented organizational citizenship behavior in Greek service 54 organizations: A survey. *Employee Relations*. 29. 469-491. 10.1108/01425450710776290.
- Diñer Ker M., Öksüz B., (2011). Hizmetkâr Liderlik Anlayışı ile Örgütsel Vatandaşlık Davranışı Geliştirmek. *Erciyes İletişim Dergisi*. 2(2); 2-18
- Distefano, J. (1995), "Tracing the vision and impact of Robert K. Greenleaf", in Spears, L. (Ed.), *Reflections on Leadership*, Wiley, New York, NY, pp. 61-78.
- Doğan, E (2002). Çalışanın İşine Cezbolması: Dönüştürücü Yöneticilik Tarzının Yöneticiye Olan Güvenin, Güçlenmenin ve Duygunun Etkileri. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Drury, S.. (2004). *Employee Perceptions of Servant Leadership: Comparisons by Level and with Job Satisfaction and Organizational Commitment*, Unpublished doctoral dissertation, Regent University, Virginia Beach, VA.
- Du Plessis, A. J., Saito, L., Mangalaraj, D., & Seth, N. (2016). *The Servant-Leadership Philosophy Incorporated in the Corporate Culture of a Culturally-Diverse Retail Company in New Zealand: A Case Study Approach*. Editor Tanzil Hoque, Australian Social Sciences and Business Research Institute, Australia (Ed.), World Business, Finance and Management (WBFAM) Conference (pp.1-12).
- Duyan, E. C., ve Van Dierendonck, D., (2014). Hizmetkâr Liderliği Anlamak: Teoriden Ampirik Araştırmaya Doğru. *Sosyoloji Konferansları* No: 49(1); 1-32
- Ehtiyar, V. R., Akta, A., & Ömüri, E. (2010). The role of organizational citizenship behavior on university student' s academic success. *Tourism and Hospitality Management*, 16(1), 47-61.
- Eisenberg, N. (1986), *Altruistic Emotion, Cognition, and Behavior*, Arizona State University, London.
- Eisenberger, R., Armeli, S., Rexwinkel, Bb., Lynch, P. D. & Rhoades, L. (2001). Reciprocation of Perceived Organizational Support. *Journal of Applied Psychology*, 86(1), 42-51.
- Elster, J. (1990), "Selfishness and altruism", in Mansbridge, J. (Ed.), *Beyond Self-Interest*, The University of Chicago Press, Chicago, IL, pp. 44-52.
- Erçetin, Ş. (2000). *Lider sarmalında vizyon* (2. bs.). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Eren, E. (1989): *Yönetim psikolojisi*. İstanbul, İşletme İktisadi Enstitüsü.
- Eren, E. (2008). *Örgütsel Davranış ve Yönetim Psikolojisi*. İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş.
- Erer, B. (2014). Algılanan Örgütsel Adaletin Örgütsel Vatandaşlık Davranışı Üzerine Etkisi: Hemşirelere Yönelik Bir Araştırma. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı Yönetim ve Organizasyon Bilim Dalı Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi
- Ergen F. D., (2013). Hizmetkâr Liderliğin Örgütsel Vatandaşlık Davranışına Etkisi: İstanbul ve Afyonkarahisar'daki Beş Yıldızlı Otel İşletmelerinde Bir Araştırma. Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm İşletmeciliği Ve Otelcilik Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi. Afyonkarahisar.
- Ergeneli, A. ve G. S. Arı (2005). Krizde İşten Çıkarmaların Banka Yöneticileri Üzerine Etkileri: Örgütsel Bağlılık, Güven ve Güçlendirme Algıları. *Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*. 60.1, 121-148.

- Erkutlu, H. Vahit. (2014). *Liderlik, Kuramlar ve Yeni Bakış Açılırları*. Ankara: Efil Yayınevi.
- Erođlu, F., (2006). *Davranış Bilimleri*. İstanbul: Beta Yayınevi
- Fairholm, G. (1997), *Capturing the Heart of Leadership: Spirituality and Community in the New American Workplace*, Praeger, Westport, CT.
- Farh, J. L., Zhong, C. B., and Organ, D. W. (2004) "Organizational Citizenship Behavior in the People's Republic of China", *Organization Science*, 15;241–53.
- Farling, M. L. vd. (1999), "Servant Leadership: Setting The Stage for Empirical Research", *The Journal of Leadership Studies*, 6(1/2), 49-72.
- Ferch, S. and Mitchell, M.W. (2001), "Intentional forgiveness in relational leadership: a technique for enhancing effective leadership", *Journal of Leadership Studies*, 7(70).
- Fındıkçı, İ. (2012). *Bir Gönül Yolculuđu Hizmetkâr Liderlik*, İstanbul: Alfa Basım Yayın.
- Fındıkçı, İ., (2009), *Bir Gönül Yolculuđu:Hizmetkâr Liderlik*, Alfa Basım Yayım Dağıtım, 1.Basım, Yayın No: 10905, İstanbul
- Folger, R. and Cropanzano, R. (1998). *Organizational Justice and Human Resource Management*, SAGE Publications, London.
- Frick, D.M. (2004). *Robert K.Greenleaf: A Life of Servant Leadership*. San Francisco: Berrett-Koehler.
- Gautschi, T. (2000), "History effects in social dilemma situations", *Rationality & Society*, 12(2); 131-63.
- Geçgel, S. (2011). Duygusal zekanın örgütsel vatandaşlık davranışına etkisi üzerine bir araştırma. Yüksek Lisans Tezi, Aksaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aksaray
- George J.M. ve Jones, G.R.: (1997) "Organizational Spontaneity In Context", *Human Performance*, 10(2), , 153-70 .
- George, M. J. ve Jones, G. R. (2008). *Understanding and Managing Organizational Behavior*. Pearson: Prentice Hall, Upper Saddle River, New Jersey.
- George, J. M. & Brief, A. P. (1992). Feeling good-doing good: a conceptual analysis of the mood at work-organizational spontaneity relationship. *Psychological Bulletin*, 112(2), 310.
- Gordon, T. (2016). Etkili liderlik eğitimi (O. Aytolu, Çev.). İstanbul: Profil Yayıncılık.
- Gouldner, A. W. (1960). "The norm of reciprocity: A preliminary statement", *American sociological review*, ss. 161-178.
- Gökçe, G. ve Şahin, A. (2001). *Örgütte Liderlik.*, Gökçe, O. ve Atabey, A. (Edt.), Davranış Bilimleri (Ders Notları). İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Mezunları Derneđi Yayınları, 85-136.
- Greenberg, J., Baron, R.A. (2000). *Behavior in Organizations*, Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall.
- Greenberg, R.A. and Baron R.A. (2003). *Behavior in Organizations*, 8th. Ed. Upper Saddle River, NJ: Prentice-Hall.
- Greenleaf, R. (1970). *The servant as leader*. Indianapolis, IN: Robert K. Greenleaf Center.
- Greenleaf, R. (1996) in Spears, D.F. (Ed.), *On Becoming a Servant-Leader*, Jossey-Bass, San Francisco, CA, p. 41.
- Greenleaf, R. K. (1991). *The servant as leader*. Indianapolis, IN: The Robert K. Greenleaf Center.
- Greenleaf, R. K., (2002), Essential of Servant-leadership. Spears, Larry C. ve Michele Lawrence (Ed.). Focus on Leadership: Servant-Leadership for The Twenty-First Century. *New York: John Wiley&Sons, Inc.* (19-26).

- Greenleaf, R.K. (2003), *Lider Olarak Hizmetkâr*, (Y. Alan, & G. Çelik, Çev.) Hilversum: Europees Centrum voor Servant Leadership.
- Greenleaf, R.K.. (1977). *Servant Leadership- A Journey into the Nature of Legitimate Power and Greatness*.
- Günaydın, S. C (2001). İşletmelerde örgütsel adalet ve örgütsel güven değişkenlerinin politik davranış algısı ve işbirliği yapma eğilimine etkisini inceleyen bir çalışma, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Gürbüz, S. (2006). Örgütsel Vatandaşlık Davranışı ile Duygusal Bağlılık Arasındaki İlişkilerin Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma. *Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3(1), 48-75.
- Gürbüz, S., Ayhan, Ö. ve Sert, M. (2016). "Örgütsel Adalet ve Örgütsel Vatandaşlık Davranışı İlişkisi: Türkiye'de Yapılan Araştırmalar Üzerinden Bir Meta Analizi", *Türk Psikoloji Dergisi*, 31(77), 61- 75.
- Hauser, M. and House, R.J. (2000) in Locke, E. (Ed.), *Handbook of Principles of Organizational Behavior*, Blackwell, Malden, MA.
- Hill Jr, V. A. (2008). *Employee Satisfaction and Organizational Commitment: A Mixed Methods Investigation of The Effects of Servant Leadership* (Doctoral dissertation, Capella University).
- Hodgetts, R. M. (1999), *Yönetim Teori, Süreç ve Uygulama*. (Çevirenler:Canan Çetin ve Esin Can Mutlu). İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş.
- Hooper, D., Coughlan, J. and Mullen, M. (2008). Structural equation modeling: Guidelines for determining model fit. *The Electronic Journal of Business Research Methods*. 6 (1), 53–60.
- Hosmer, Larue Tone. (1995). Trust: The Connecting Link Between Organizational Theory and Philosophical Ethics. *Academy of Management Review*, 20(2), 379-403.
- Howell, J.M. & Avolio, B.J. (1992). The ethics of charismatic leadership: submission or liberation?, *Academy of Management Executive*, 6(2), 43-54.
- Hu, L., Bentler, P. M. (1995). *Evaluating Model Fit. In R. . Hoyle (Ed.), Structural equation modeling: concepts, issues and applications*. London: Sage Publications.
- Immegart H., (2017). *Leadership and Leader Behavior*. Handbook of Reserarch Educational Administration, 259-277
- Ingram, O. C. (2016). Servant leadership as a leadership model. *Journal of Management Science and Business Intelligence*, 1(1), 21-26.
- İplik, F. N. (2015). *Örgütsel Vatandaşlık Davranışı*. Ankara: Akademisyen Kitabevi.
- İslamoğlu, A. H (2003). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. İstanbul: Beta Basım Yayın.
- İşbaşı, J. Ö. (2000). Örgütsel Vatandaşlık Davranışı: Farklı Ölçeklerin Uygulanabilirliğine İlişkin Bir Çalışma, 8. *Ulusal Yönetim ve Organizasyon Kongresi*, 359-372.
- Jacqueline, A. M., Shapiro, C., Kessler, I., and Purcell, J. (2004). Exploring organizationally directed citizenship behavior: Reciprocity or 'it's my job'?. *Journal of Management Studies*, 41:1, 0022-2380. Jahangir 2004
- Jahangir, N., Akbar, M. M., Haq, M. (2004). Organizational Citizenship Behavior: Its Nature and Antecedents. *Brac University Journal*, 1(4), 75-85.
- Jencks, C. (1990), "*Varieties of altruism*", *Beyond Self-Interest*, The University of Chicago Press, Chicago, IL, pp. 53-67
- Johnson, C. (2001), *Meeting the Ethical Challenges of Leadership*, Sage, Thousand Oaks, CA.

- Joseph, E.E. ve Winston B. E (2005), *Leadership& Organizational Development Journal*; 26, ABI/INFORM Complete. 9.
- Joseph, E. E. ve Winston, B. E. (2005). "A Correlation of Servant Leadership, Leader Trust, and Organizational Trust", *Leadership ve Organization Development Journal*, 26(1), 6-22.
- Jöreskog, K. G. ve Sörbom, D. (1993). *LISREL 8: Structural Equation Modeling with the Simplis Command Language*. USA: Scientific Software international, Inc.
- Kaplan, İ. (2011). Örgütsel Vatandaşlık Davranışı ve İş Tatmini İlişkisi: Konya Emniyet Teşkilatı Üzerinde Bir Uygulama. Yayınlanmamış doktora tezi. Konya: Selçuk Üniversitesi SBE.
- Kaplan, S. (2000), "Human nature and environmentally responsible behavior", *Journal of Social Issues*, 56(3), 491-505.
- Karaman, A., ve Aylan, S. (2012). Örgütsel Vatandaşlık. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 2(1), 35-48.
- Karamilköy, A (2011). Yöneticiye güvenin iş tatmini üzerindeki etkisinde lider-üye etkileşiminin aracı rolü: İstanbul ve Kocaeli illerinde beyaz yakalılar üzerinde bir araştırma. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul
- Kargar, S., (2021). Algılanan Liderliğin Lidere Güvene Etkisi. Sakarya Üniversitesi İşletme Anabilim Dalı Yönetim ve Organizasyon Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi. Sakarya.
- Kartal, N. (2018). Örgütsel miyopinin hizmetkâr liderlik ekseninde tahlili : eğitim kurumları çalışanları üzerinde bir araştırma. İstanbul: Işık Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kaşlı, M., ve Seymen, O. (2010). Kişilik özellikleri, lider-üye etkileşimi ve tükenmişlik ilişkisi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 27, 109-122.
- Katz D., (1964). The Motivational Basis of Organizational Behavior. *Behavioral Science*, 9, 131-133
- Katz, D. ve Kahn, R. L. (1966) *The Social Psychology Of Organizations*, John Wiley, New York.
- Kaya, Ş. D., (2013). Örgütsel Vatandaşlık Davranışı. *Türk İdare Dergisi*, 476, 265-287
- Keleş, N. (2022). Liderlik, liderlik tarzları ve Türk gümrük idareleri özelinde kamu yönetiminde liderlik. *Uluslararası Liderlik Çalışmaları Dergisi: Kuram ve Uygulama*, 5(2), 72-85. doi: 10.52848/ijls.1070904
- Kelloway, K. E. (1989). *Using Lisrel for Structural Equation Modeling: A Researcher's Guide*. London: Sage.
- Khan, F., Yusoff, R. & Kakar, P., 2017. Impact of Service Quality and Customer Satisfaction on Tourism Industry. *Journal of Advanced Research in Social and Behavioural Sciences*, 6(2), 146-155.
- Khorshid, S., & Pashazadeh, A. (2014). The effect of transformational leadership on organizational learning capabilities with respect to the mediating role of organizational intelligence, *Journal of Change Management*, 6(11), p.7.
- Kıral, E. (2021). Hizmetkâr liderlik ölçeği geliştirme çalışması: Öğretmenler üzerinde bir uygulama, *12'inci Uluslararası Eğitimde Yeni Yönelimler Kongresi içinde, Sözlü Bildiri*, 19-20 Haziran 2021.
- King, E., George, J., & Hebl, M. (2005). Linking personality to helping behaviors at work: An interactional perspective. *Journal of Personality*. Blackwell Publishing, 73(3).

- Koberg, Christine S., Boss, R. Wayne, Goodman, Eric A., Boss, Alan D. ve Monsen, Erik W. (2005). Empirical Evidence of Organizational Citizenship Behavior From The Health Care Industry. *Intl Journal of Public Administration*, 28, 417–436.
- Koçel, Tamer (2010). *İşletme Yöneticiliği*. İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş.
- Kouzes, M., J. ve Posner, Z., B. (2003). *Leadership the Challenge Workbook*. San Francisco: Jossey-Bass a Wiley Company.
- Kouzes, J. and Posner, B.Z. (1993), *Credibility: How Leaders Gain and Lose it, Why People Demand It*, Jossey-Bass, San Francisco, CA.
- Kouzes, J. and Posner, B.Z. (1997), *Leadership Practices Inventory [LPI] Participant's Workbook*, 2nd ed., Jossey-Bass/Pfeiffer, San Francisco, CA.
- Köse, S., Kayalı, N. ve Kartal, B. (2003). Örgütsel vatandaşlık davranışı ve tutuma ilişkin faktörlerle ilişkisi üzerine bir araştırma. *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 20(1), 1-19.
- Köse, S., Tetik, S., Ercan, C., (2001), Örgüt Kültürünü Oluşturan Faktörler Yönetim Ve Ekonomi. Celal Bayar Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi, 7(1).
- Kramer, M.R. (1999). Trust and Distrust In Organizations: Emerging Perspectives, Enduring Questions. *Annual Review Of Psychology*, 50, 569-598.
- Kuzu, A., (2013). *Veri Toplama Yöntem ve Araçları*. Bilimsel Araştırma Yöntemleri içinde. Anadolu Üniversitesi Yayın No: 2750. Editör: Adile Aşkın Kurt, 1. Baskı, Eskişehir.
- Lashinger, K. S. H and Finegan J., 2005. Using empowerment to build trust and respect in the workplace: A strategy for addressing the nursing shortage. *Nursing Economics*. 23 (1), 1-5.
- Laub, J.A., (2004), "Defining Servant Leadership", Servant Leadership Research Rountable,
- Laub, J. (1999), "Assessing the servant organization: development of the servant organizational leadership assessment (SOLA) instrument", dissertation, Florida Atlantic University.
- Leech, N. L., Barrett, K. C., & Morgan G. A. (2005). *SPSS for intermediate statistics: use and interpretation* (2nd ed.). London, Erlbaum.
- Lewis, J. David ve Weigert, Andrew. (1985). Trust as a Social Reality. *Social Forces*, 63(4), 967-985.
- Liden, R. C., Wayne, S. J., Zhao, H. and Henderson, D. (2008). Servant Leadership: Development of a Multidimensional Measure and Multi-level Assessment. *The Leadership Quarterly*, 19, 161-177.
- Liman, A., Elçi, M. & Murat, G. (2019). Örgütsel Performansın Öncülleri Olarak Liderlik ve Kariyerizm Üzerine Bir Araştırma. *Uluslararası Ekonomik, İşletme ve Politika Dergisi*, 3(2), 183-198.
- Lussier, R. N., & Achua, C. F. (2007). *Leadership: Theory, application & skill development* (3rd ed.). Mason, OH: South-Western Cengage Learning
- Lytle, R., Hom, P.W. and Mowka, M.P. (1998), "SERV *OR: a managerial measure of organizational service-orientation", *Journal of Retailing*, 74(455).
- Mackenzie, S.B., Podsakoff, P.M. ve Ahearne, M. (1998). Some possible antecedents and consequences of in role and extra role salespersons performance, *Journal of Marketing*, 62 (3): 87-98.
- MacKenzie, S. B., Podsakoff, P. M., & Rich, G. A. (2001). Transformational and transactional leadership and salesperson performance. *Journal of the academy of Marketing Science*, 29(2), 115-134.

- MacKenzie, S. B., Podsakoff, P. M. ve Fetter, R. (1993) "The Impact of Organizational Citizenship Behavior on Evaluations of Salesperson Performance", *Journal of Marketing*, 57(1), 70-80.
- Manning, G. ve Curtis, K. (2003) *The Art of Leadership*. New York: McGraw Hill
- Markoczy L., Xin, K., (2002); "The Virtues of Omission in Organizational Citizenship Behaviour", Vesion 1.14, December 3, (Draft Version)
- Mathur, G., & Negi, P. (2014). Servant Leadership and Organizational Citizenship Behaviour Among Employees of Service Sector. *American International Journal of Research in Humanities, Arts and Social Sciences*, 7(2), 191-196.
- Maxwell, J. C. (2018). *Servant Leadership in Action: How You Can Achieve Great Relationships and Results*. Berrett-Koehler Publishers. (Ed: Ken Blanchard, ve Renee Boroadwell).
- Mayer, J.P., Allen, N.J., (1991), A Three Component Conceptualization of Organizational Commitment, *Human Resource: Management Reviews*, 1(1), 61-89.
- McCormick, E.J. ve D.R. Ilgen (1980). *Industrial Psychology*. PrenticeHall, New Jersey.
- McGee-Cooper, A. and Trammell, D. (2002), "From hero-as-leader to servant-as-leader", in Spears, L. (Ed.), *Focus on Leadership: Servant Leadership for the 21st Century*, Wiley, New York, NY, pp. 141-52.
- McNeeley B. L. ve Meglino B. M. (1994). The Rol of Dispositional and Situationa Antecedents in Prosocial Organizational Behavior. *Journal of Aplied Psychology*,.79 (6), 836-844.
- Megginson, C.L. (1981): *Personal management : a human resources approach*.4* ed., Irwm-Dorsey Limited Georgetown.
- Melrose, K. (1998), "Putting servant-leadership into practice", in Spears, L.C. (Ed.), *Insights on Leadership: Service, Stewardship, Spirit, and Servant-Leadership*, Wiley, New York, NY, pp. 279-96.
- Memişoğlu, S. P. (2015). Yeni liderlik yaklaşımları ışığında eğitim örgütlerinde lider yöneticilere duyulan gereksinim. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(1), 87-97.
- Merriam-Webster Online Dictionary (2003), Merriam-Webster Online Dictionary.
- Mintzberg, Henry (1989). *Mintzberg on management*. New York: Free Press.
- Mirkamali, M., Shateri, K., & Uzbashi, A. (2013). Explaining the role of transformational leadership in the field of organizational creativity, *Journal of Innovation and Value Creation*, 2, p. 23.
- Mitroff, I. and Denton, E.A. (1999), "A study of spirituality in the workplace", *Sloan Management Review*, 40(4), 83-94.
- Mittal, R. ve Dorfman, P.W. (2012). "Servant Leadership Across Cultures", *Journal of World Business*, 47, 555-570.
- Mollering, G., Backmann, R.ve Lee, S. H., (2004). Understanding Organizational Trust-Foundations, Constellations and Issues of Operationalisation (eds). The Micro – Foundations of Organizational Trust, *Journal of Managerial Psychology*, 19, 6.
- Monroe, K.R. (1994), "A fat lady in a corset: altruism and social theory", *American Journal of Political Science*, 38(4), 61-93.
- Moorman, R. (1993). *The Influence of Cognitive And Affective Based Job Satisfaction Measures On The Relationship Between Satisfaction and Organizational Citizenship Behavior*, 759-776.

- Moorman, R.H. (1991). Relationship Between Organizational Justice and Organizational Citizenship Behavior: Do Fairness Perceptions Influence Employee Citizenship?. *Journal of Applied Psychology*, 76, 845-855.
- Mortazavi, S., & Nikkar, A., 2014. The role of organizational justice mediation in the relationship between transformational leadership style and quality of work life of the studied personnel: Mashhad water and sewage company, *Journal of Executive Management*. 6(11), 103-122
- Muthuraman, S., & Al-Hazi, M. (2017). Examining the Factors of Organizational Citizenship Behavior with Reference to Corporate Sectors in Sultanate of Oman. *International Review of Management and Marketing*, 2017, 7(1), 413-422.
- Newman, A., Schwarz, G.; Cooper, B., & Sendjaya, S. (2017). *How servant leadership influences organizational citizenship behavior: The roles of LMX, empowerment, and proactive personality*. *J. Bus. Ethics*
- Nielson, T. M., Bachrach, D. G., Sundstrom, E., & Halfhill, T. R. (2010). Utility of OCB Organizational Citizenship Behavior and Group Performance in a Resource Allocation Framework. *Journal of Management*, 38(2), 668-694
- Olesia, W. S., Namusonge, G. S., & Iravo, M. A. (2014). Servant leadership: the exemplifying behaviours. *IOSR Journal of Humanities and Social Science*, 19(6), 75-80.
- Organ, D.W. ve Ryan, K.A.: (1995) "Meta-Analytic Review Of Attitudinal And Dispositional Predictors Of Organizational Citizenship Behavior", *Personnel Psychology*, 48, 775-82.
- Organ, D.W., Podsakoff, P.M., MacKenzie, S.B. (2006). *Organizational citizenship behavior: Its nature, antecedents, and consequences*. Thousand Oaks: SAGE Publications Inc.
- Organ, D.W.: (1988). "*Organizational Citizenship Behavior: The Good Soldier Syndrome*" Lexington Books, Lexington, 5, 43.
- Özdaşlı, K. ve Yücel S., (2010). Yöneticiye Bağlılıkta Yöneticiye Güvenin Etkisi: Yapısal Eşitlik Modeli İle Bir Analiz. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 1(11); 67-83
- Özdemir, Y. (2005). Kariyer Devreleri İle Örgütsel Vatandaşlık Eğilimi Arasındaki İlişki: Sakarya Üniversitesi İ.İ.B.F. Örneği. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. Sakarya.
- Özdemir, Y. (2005). Kariyer Devreleri İle Örgütsel Vatandaşlık Eğilimi Arasındaki İlişki: Sakarya Üniversitesi İ.İ.B.F. Örneği. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Sakarya: Sakarya Üniversitesi SBE
- Özdevecioğlu, M. (2003). Örgütsel vatandaşlık davranışı ile üniversite öğrencilerinin bazı demografik özellikleri ve akademik başarıları arasındaki ilişkilerin belirlenmesine yönelik bir araştırma. *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 20, 117-135.
- Özdevecioğlu, M. (2003). "Algılanan Örgütsel Adaletin Bireylerarası Saldırgan Davranışlar Üzerindeki Etkilerinin Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma", *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 21: 77-96.
- Özkalp E., ve Kirel Ç., (2004). *Örgütsel Davranış*. TC. Anadolu Üniversitesi Yayını, NO:1468. Anadolu Üniversitesi, 2. Baskı, Eskişehir,
- Page, D. ve Wong, T.P.. (2000). *A Conceptual Framework for Measuring Servant-Leadership*. In *Adjibolosoo*, s. (Ed.), *The Human Factor in Shaping the Course of History and Development*, University Pres of America, Lanham, MD.

- Paine, S. C., (2007). *The Relationship Among Interpersonal And Organizational Trust And Organizational Commitment*. Doctoral dissertation. San Diego Alliant International University.
- Parolini, J. L., (2007), *Investigating the Distinctions Between Transformational and Servant Leadership*, Regent University, Doctoral Dissertation, UMI Number: 3264263.
- Patterson, K. (2003). *Servant Leadership: A Theoretical Model*. *Servant Leadership Research Roundtable*, The School Of Leadership Studies, Regent University, August.
- Penner, L. A., Midili, A. R. and Kegelmeyer, J. (1997). Beyond Job Attitudes: A Personality and Social Psychology Perspective on the Causes of Organizational Citizenship Behavior. *Human Performance*, 10(2), 111-132
- Peterson, S. J. and Galvin, B. M. (2012) CEO servant leadership: Exploring executive characteristics and firm performance. *Personnel psychology*, 65, 565–596
- Podsakoff, P. M. ve MacKenzie, S. B. (1994) "Organizational Citizenship Behaviors and Sales Unit Effectiveness", *Journal of Marketing Research*, 31(3), 351-363.
- Podsakoff, P. M., MacKenzie, S. B., Paine, J. B., ve Bachrach, D. G. (2000). "Organizational Citizenship Behaviors: A Critical Review of the Theoretical and Empirical Literature and Suggestions for Future Research" *Journal of Management*, 26(3),513-563.
- Podsakoff, P. M. ve Mackenzie S. B. (1997). Impact of Organizational Citizenship Behavior on Organizational Performance: A Review and Suggestion for Future Research. *Human Performance*, 10 (2), 133-151.
- Podsakoff, P. M., Mackenzie, S. B., Moorman, R. H. ve Fetter, R. (1990)., "Transformational Leader Behaviors and Their Effects on Followers' Trust in Leader, Satisfaction, and OCB", *Leadership Quarterly*, 1(2), 107-142.
- Polat, S (2007). Ortaöğretim öğretmenlerinin örgütsel adalet algıları, örgütsel güven düzeyleri ile örgütsel vatandaşlık davranışları arasındaki ilişki, (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Kocaeli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kocaeli.
- Polat, S. (2009), Organizational citizenship behavior (OCB) display levels of the teachers at secondary schools according to the perceptions of school administrators. *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 1, 1591-1596.
- Redman, T., & Snape, E. (2005). I to Wed: The role of consciousness transformation in compassion and Altruism. *Journal of Management Studies*, 42(2), 2200-2380.
- Robbins, S. P. (2003) *Organizational Behavior*, Tenth Edition, Prentice Hall.
- Robinson S. L. and Morrison E. W. (1995) "Psychological contracts and OCB: The effect of unfulfilled obligations on civic virtue behavior". *Journal of Organizational Behavior*. 16, 289-298.
- Robinson S. L. and Rousseau D. M. (1994). "Violating The Psychological Contract :Not The Exception But The Norm". *Journal Of Organizational Behavior*. 15, 245-259.
- Roethlisberger, F. J., Dickson, W. J. (1939). *Management and the worker*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Rousseau, D. M. ve Parks, J.M., (1993). "The Contracts of Individuals and Organizations", *Research in Organizational Behavior*, 15, 1-43.
- Russell, F., R. ve Stone, G., A. (2002). A Review of Servant Leadership Attributes: Developing a Practical Model. *Leadership & Organization Development Journal*, 23(3), 145-157.
- Russell, J. (2001). Exploring the Values and Attributes of Servant Leaders. *Dissertation Abstracts International*, 61(12), 4856.

- Russell, R.F. (2001), "The role of values in servant leadership", *Leadership & Organization Development Journal*, 22, 76-84.
- Sandage, S. and Wiens, T.W. (2001), "Contextualizing models of humility and forgiveness: a reply to Gassin", *Journal of Psychology and Theology*, 29(3), 201-19.
- Saylı, H. ve Baytok, A. (2014). *Örgütlerde Liderlik Teori-Uygulama ve Yeni Perspektifler*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Schnake, M., (1991) "Organizational Citizenship; A Review, Proposed Model and Research Agenda", *Human Relations*, 44, 735-759.
- Sezgin, F. (2005). Örgütsel vatandaşlık davranışları: Kavramsal bir çözümleme ve okul açısından bazı çıkarımlar. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25(1), 317-339.
- Shanker, M. (1988). Organizational citizenship behavior dimensions in Indian companies. *International Conference on Multidisciplinary Research & Practice*, 1 (7), 25–28.
- Sharma, V., & Jain, S. (2014). A Scale for Measuring Organizational Citizenship Behavior in Manufacturing Sector. *Pacific Business Review International*, 6(8), 57–62.
- Shaw, R. B., 1997. *Trust in balance: Building successful organizations on results, integrity and concern*. San Francisco: Jossey Boss Publishers, p. 28.
- Smith C.A., Organ D. W., ve Near J. P. (1983). Organizational Citizenship Behavior: Its Nature and Antecedents. *Journal of Applied Psychology*. 68(4), 653-663
- Snyder, C., R. (1994). *Hope and Optimism*. In *Encyclopedia of Human Behavior*, 2, 535-542, akt. K. Cerff ve B. E. Winston (2006). The Inclusion of Hope in the Servant Leadership Model, An Extension of Patterson and Winston's Models. Servant Leadership Research Roundtable, August. School of Leadership Studies, Regent University.
- Sofuoğlu Çiçek, S. (2010). Örgütsel vatandaşlık davranışına etki eden faktörler: Bir model önerisi. Yüksek Lisans Tezi. Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hatay.
- Spears, L.C.. (2004). *Practicing Servant-Leadership*, Leader to Leader, 34, Fall, 7-11.
- Spears, L., (1996). Reflections on Robert K. Greenleaf and servant-leadership. *Leadership&Organizational Development*, 17(7), 33
- Spears, L.C. (1995), *Reflections on Leadership: How Robert K. Greenleaf's Theory of Servant-Leadership Influenced Today's Management Thinkers*, Wiley, New York.
- Spector P. E., Fox, S., (2002). "An Emotion-Centered Model Voluntary Work Behavior-Some Parallels Between Counterproductive Work Behavior and Organizational Citizenship Behavior", *Human Resource Management Review*, 12(2).
- Story, M. (2002), "A breakfast briefing that unscrambled Auckland's road-jam: leadership is about collaboration and making connections", *New Zealand Management*, 49(9), 39-50.
- Straub, T.J. ve Atner R. F. (1991): *Introduction to business*. Boston, Pws-Kent Publishing Company.
- Sümer, N. (2000). Yapısal Eşitlik Modelleri. *Türk Psikoloji Yazıları*, 3(6), 49-74.
- Swindoll, C.R. (1981). *Improving Your Serve*, Word Publishing, Dallas.
- Şentürk, C. (2011). Eğitim Yönetiminde Etik Liderlik. *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim*, (142), 30-34.
- Şişman, M., (2002). *Öğretim Liderliği*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Tabachnick B. G. and Fidel, L. S. (2001). *Using Multivariate Statistics*. (Fourth Edition). MA: Allyn & Bacon, Inc.

- Tangney, J.P. (2000), "Humility: theoretical perspectives, empirical findings", *Journal of Social and Clinical Psychology*, 19, 70-82.
- Taşçı, D. ve Koç, U., (2007). Örgütsel Vatandaşlık Davranışı Örgütsel Öğrenme Değerleri ilişkisi: Akademisyenler Üzerinde Görgül Bir Araştırma. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(2), 373-382.
- Tekin, Y., Ehtiyar, R. (2011). Başarının temel aktörleri: Vizyoner liderler. *Journal of Yasar University*, 24(6), 4007-4023.
- Teyfur, M., Beytekin, O. F. & Yalçınkaya, M. (2013). İlköğretim Okul Yöneticilerinin Etik Liderlik Özellikleri İle Okullardaki Örgütsel Güven Düzeyinin İncelenmesi (İzmir İl Örneği). *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, (21), 84-106.
- Thiruvendakam, T., & Durairaj, I. Y. A. (2017). Organizational citizenship behavior: Its definitions and dimensions. *GE-International Journal of Management Research*, 5(5), 46-55.
- Thompson, B. (2004). *Exploratory and Confirmatory Factor Analysis: Understanding Concepts and Applications*. (First Edition). Washington: American
- Tokgöz, E., ve Seymen, O. A. (2013). Örgütsel Güven, Örgütsel Özdeşleşme ve Örgütsel Vatandaşlık Davranışı Arasındaki İlişki: Bir Devlet Hastanesinde Araştırma. *Öneri Dergisi*, 10(39), 61-76.
- Tokmak, M. (2018). Yöneticilerin Hizmetkâr Liderlik Davranışlarının Çalışanlar Tarafından Algılanma Düzeylerine Yönelik Bir Araştırma. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 32(4); 959 -978
- Tomey A. M. (2009), "*Guide to Nursing Management and Leadership*", Mosby, Elsevier, Eighth Edition,
- Topaloğlu, C., & Yalçıntaş, M. (2017). The Relationship Between Servant Leadership Behaviours and Organisational Citizenship Behaviour and Work Satisfaction In Local Governments. *PressAcademia Procedia*, 3(1), 431-441.
- Topaloğlu, C., (2019). Hizmetkâr Liderliğin Örgütsel Vatandaşlık Davranışı Üzerindeki Etkisinde İş Tatmininin Aracı Rolü: Belediyeler Üzerinde Bir Uygulama. İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı İşletme Doktora Programı Doktora Tezi. İstanbul.
- Turnipseed, D. L. (2002). Are good soldiers good?: Exploring the link between organization citizenship behavior and personal ethics. *Journal of business research*, 55(1), 1-15.
- Türk, Z. ve Süngü, A. (2004). İşletmelerde Liderlik ve Çatışma Yönetimi. *Mevzuat Dergisi*, 7(75).
- Uluköy, M. (2014). "Sağlık Çalışanlarının Örgütsel Adalet ile Tükenmişlik Duyguları Arasındaki İlişki: Bir Uygulama", *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 39: 213-226.
- Urgan, S., (2020). Gönüllü hizmetlerde vicdanî zekânın yaşam tatmini ve iş performansına etkisi: Eskişehir Akut örneği. *Business & Management Studies: An International Journal*, 8(3), 2727-2749.
- Urgan, S., Erdoğan P., (2021) *Örgütsel Vatandaşlık Davranışı*. In book: Örgütsel Davranış Üzerine Literatürel Analiz Ve Ölçekler (pp.547-570)Publisher: Ankara, Nobel
- Uysal, Ş. A., Keklik, B., Erdem, R., ve Çelik, R. (2012). Hastane yöneticilerinin liderlik özellikleri ile çalışanların iş üretkenlik düzeyleri arasındaki ilişkilerin incelenmesi. *Hacettepe Sağlık İdaresi Dergisi*, 15(1), 25-57.
- Valeri, D. P. (2007). *The origins of servant leadership* (Doctoral dissertation, Greenleaf University).

- Van Dyne L and LePine J. A. (1998) "Helping and voice extra-role behaviors: Evidence of construct and predictive validity," *Acad. Manag. J.*, 41(1); 108-119.
- Van Dyne, L., Graham, J. W., & Dienesch, R. M. (1994). Organizational citizenship behavior: Construct redefinition, measurement, and validation. *Academy of Management Journal*, 37, 765-802.
- Van Dierendonck, D. (2011), "Servant leadership: A review and synthesis", *Journal of Management*, 37(4), 1228-1261.
- Van Dierendonck, D. V. ve Nuijten, I. (2011). The Servant Leadership Survey: Development And Validation Of A Multidimensional Measure. *J Bus Psychol*, 26, 249-267.
- Van Dierendonck, D., Patterson, K., (2015), Compassionate Love as a Cornerstone of Servant Leadership: An Integration of Previous Theorizing and Research, *Journal of Business Ethics*, 128 (1), 119-131.
- Van Dyne L., Graham, J. W. and Dienesch, R. M. (1994) "Organizational Citizenship Behavior: Construct Redefinition, Measurement, and Validation," *Acad. Manag. J.*, 37(4); 765-802.
- Vinod, S. ve Sudhakar, B. (2011). "Servant Leadership: A Unique Art of Leadership". *Interdisciplinary Journal of Contemporary Research in Business*, 2(11), 456-467.
- Vondey, M. (2010). The Relationships Among Servant Leadership, Organizational Citizenship Behavior, Person-Organization Fit, and Organizational Identification. *International Journal of Leadership Studies*, 6(1), 3-27.
- Waddell, T., J. (2006). *Servant Leadership*. Servant Leadership Research Roundtable, August, School of Leadership Studies Regent University.
- Waterman, H. (2011, Feb.). Principles Of Servant Leadership And How They Can Enhance Practice. *Nursing Management*, 17(9), 24-26.
- Werner, İ. (1993). *Liderlik ve Yönetim*. (Çev. Vedat Üner). İstanbul: Rota Yayınları.
- Whitener, E.M. Brodt S, Korsgaard M.A. (1998). Managers as initiator of trust: an exchange relationship framework for understanding managerial behavior. *Academy of Management Journal*, 23(3), 513-530.
- Williams, L. J., & Anderson, S. E. (1991). Job satisfaction and organizational commitment as predictors of organizational citizenship and in-role behaviors. *Journal of Management*, 17, 601-617.
- Winston, B., E. (2003). *Extending Patterson's Servant Leadership Model: Explaining How Leaders and Followers Interact in a Circular Model*. Servant Leadership Research Roundtable August. School of Leadership Studies, Regent University.
- Winston, B. (2002), *Be a Leader for God's Sake*, Regent University-School of Leadership Studies, Virginia Beach, VA.
- Wis, R. (2002), "The conductor as servant leader", *Music Educators Journal*, 89(17)
- Yang, J. ve Mossholder, K. W., (2004). "Decoupling task and relationship conflict: The role of intragroup emotional processing", *Journal of Organizational Behavior*, 25, 589-605.
- Yen, H. R., & Niehoff, B. P. (2004). Organizational Citizenship Behaviors and Organizational Effectiveness: Examining Relationships in Taiwanese Banks. *Journal of Applied Social Psychology*, 34 (8), 1617-1637.
- Yıldırım, K. E. (2019). Hizmetkâr Liderlik ve Çalışan Davranışlarındaki Rolü: Kırgızistan'da Bir Alan Araştırması, *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 11(3), 2242-2256.

- Yıldız, P., (2015). Hizmetkâr Liderliğin Örgütsel Vatandaşlık Davranışına Etkisi: Beşiktaş Belediyesi Çalışanları Üzerinde Bir Araştırma. İstanbul Arel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi. İstanbul.
- Yılmaz, C., ve Ceylan, A. (2016). Hizmetkâr Liderlik ile Örgütsel Bağlılık Arasındaki İlişki Üzerine Bir Çalışma. *Yıldız Social Science Review*, 2(2), 75-90.
- Young, D. (2002), “*Foresight: the lead that the leader has*”, in Spears, L. (Ed.), *Focus on Leadership: Servant Leadership for the 21st Century*, Wiley, New York, NY, pp. 245-55.
- Yörük D., ve Dündar, S., (2011). Türkiye’deki Yerel Yöneticilerin Benimsedikleri Liderlik Tarzlarına Göre Boyun Eğici Davranışlarının İncelenmesi. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 25(1): 93-106
- Yörük, D., Dündar, S., ve Topçu, B., (2011). Türkiye’deki Belediye Başkanlarının Liderlik Tarzı ve Liderlik Tarzını Etkileyen Faktörler. *Ege Akademik Bakış Dergisi*, 11 (1), 103-109.
- Yperen, N. W. and Berg V. D. (1999). Towards a better understanding of the link between participation in decision – making and organizational citizenship behaviour: A multilevel analysis. *Journal of Occupational & Organizational Psychology*, 72(3), 378.
- Yukl, G., (2006), *Leadership in Organizations*, (6. Edition), Pearson Prentice Hall, United States of America.
- Yukl, G. (2010). *Leadership in Organizations* (7th edition). Pearson: Prentice Hall, Upper Saddle River. New Jersey.
- Zagorsek H., V. Dimovski ve Skerlavaj M., (2009), “Transactional and Transformational Leadership Impacts on Organizational Learning”, *Journal for East European Management Studies*, 14(2), 143-165.